रतिः पुत्रपौत्रादिसिद्धिर्भीतिर्भूमेर्बलिनि तनये लग्नभावादिसंस्थे"(कुजस्य)। स्वच्छन्दत्वं कदशनरतिर्वल्लभत्वं विशीलं व्याधिः सुश्रीर्मृतिरथ सुखं गर्भपातप्रवृत्तिः द्यूतासक्तिर्भवति रविजे वैभवं वक्त्ररोगं स्वर्भानौ वाप्यथ शिखिनि वा लग्नभावादिसंस्थे" पी०धा० बुधादीनामनुपदमुक्तम् ।

अथ लग्नादिभङ्गककर्त्तर्य्यादिदोषापवादः

"पापौ कर्त्तरिकारकौ रिपुगृहे नीचास्तगौ कर्त्तरीदोषो नैव सितेऽरिनीचगृहगे तत्षष्ठदोषोऽपि न । भौमेऽस्ते रिपुनीचगे न हि भवेद्भौमोऽष्टमो दोषकृन्नीचे नीचनवांशके शशिनि रिप्फाष्टारिदोषोऽपि न" मु०चि० ।

"तत्र कर्त्तरीयोगलक्षणं लग्नात् पापावित्यादिनोक्तं यौ क्रूरौ ग्रहौ कर्त्तरिकारकौ रिपुगृहे शत्रुगेहे स्थितौ नीचेऽस्तगौ स्वनीचराशिस्थितौ अस्तं गतौ वा तदा कर्त्तरी नैव स्यात् यदाहुः कश्यपनारदवसिष्ठाः "पापयोः कर्त्तरीकर्त्त्रोः शत्रुनीचगृहस्थयोः । यदा चास्तगयोर्वापि कर्त्तरी नैव दोषदा" इति इदं विशेषणं शत्रुगृहस्थत्वादिकं समुच्चितं व्यस्तं समस्तं वा ध्येयम, अपवादान्तरमुक्तं दैवज्ञम० गर्गेण । "क्रूरकर्त्तरिसंयुक्तं लग्नं चन्द्रं च न त्यजेत् । केन्द्रत्रिकोणसंस्थेषु गुरुभार्गववित्सु च" । "विधौ धनोपगे शुभग्रहेऽथवान्त्यगे गुरौ । न कर्त्तरी भवत्यहोजगाद बादरायणः । क्रूरद्वयस्यान्तरगं विलग्नं मृतिप्रदं चन्द्रमसञ्च रोगदम् । शुभैर्धनस्थैरथ वाऽन्त्यगे गुरौ न कर्त्तरी स्यादिह भार्गवाविदुरिति"।

अथ षष्ठशुक्रापवाद उच्यते ।"सिते शुक्रेऽरिगृहगे नीचगृहगे वा सति तत्षष्ठदोषो भृगुषट्कदोषोऽपि न स्यात् यदाह कश्यपः "नीचराशिगते शुक्रे शत्रुक्षेत्रगतेऽपि वा । भृगुषट्कोत्थितो दोषो नास्ति तत्र न संशयः" अथाष्टममौमदोषापवाद उच्यते । भौमेऽस्ते अस्तं गते रिपुनीचगे शत्रुगृहे वा स्वनीचगृहगे वा सत्यष्टमो भौमो न दोषकृत् स्यात् । उक्तं च कश्यपेन "अस्तगे नीचगे भौमे शत्रुक्षेत्रगतेऽपि वा । कुजाष्टमोद्भवोदोषो न किञ्चिदपि विद्यते" इति । अथ षडष्टद्वादशस्थान चन्द्रापवाद उच्यते । शशिनि चन्द्रे नीचनवांशके वा सति रिप्फाष्टारिदोषोऽपि द्वादशाष्टमशत्रुस्थानस्थित चन्द्रदोषोऽपि न स्यात् । "नीचराशिगते चन्द्रे नीचांशकगतेऽपि वा । चन्द्रे षष्ठारिरिप्फस्थे दोषो नास्ति न संशयः इति" कश्यपोक्तेः पी०धा० ।

अथाब्दाद्यादिदोषापवादः"अब्दायनर्तुतिथिमासभपक्षदग्धतिथ्यन्धकाणबाधिराङ्गमुखाश्च दोषाः । नश्यन्ति विद्गुरुसितेष्विह केन्द्रकोणे तद्वच्च पापविधुयुक्तनवांशदोषाः" मु०चि० ।

"अब्ददोषः१ अयनदोषः२ ऋतुदोषः३ तिथिदोषो रिक्तादिः४ मासदोषः५ नक्षत्रदोषः क्रूरसहितादिः ६ । पक्षदोषस्त्रयोदशदिनात्मकादि ७ दग्धा तिथिः प्रसिद्धा चापान्त्यगेत्यादिनोक्ता८ । अन्धकाणबधिराख्योलग्नदोषः९ तन्मुखास्तदादयोऽन्ये अकालवृष्ट्याद्या दोषा विद्गुरु सितेषु केन्द्रकोणे केन्द्रं सप्तमस्थानरहितं विवक्षितं जामित्रदोषस्य सत्त्वात् । अतएवोक्तमग्रे "त्रिकोणे केन्द्रे वा मदनरहिते" इति कोणे नवपञ्चमे सत्सु नश्यन्ति । उक्तञ्च कश्यपेन "अब्दायनर्त्तुमासोत्थाः पक्षतिथ्यृक्षसम्भवाः । ते सर्वे नाशमायान्ति केन्द्रसंस्थे शुभग्रहे । काणान्धबधिरोद्भूता दग्धलग्नतिथेर्भवाः । ते दोषानाशमायान्ति केन्द्रसंस्थे शुभग्रहे" इति । "अकालजाश्च नीहारविद्युत्पांश्वभ्रसम्भवाः । परिवेषप्रतिसूर्यशक्रचापध्वजादयः । दोषप्रदा मङ्गलेषु कालजाश्चेन्न दोषदाः । गुररेकोऽपि केन्द्रस्थः शुक्रो वा यदि वा बधः । हरेः स्मृतिर्यथा हन्ति तद्वद्दोषानकालजान् । लक्षोपग्रहचण्डीशचन्द्रजामित्रसम्भवान् । तत् केन्द्रगोगुरुर्हन्ति सुपर्णः पन्नगानिवेति" । तद्वच्चेति तथा यदि पापः क्रूरोविधुयुक्तराशेर्नवांशे स्याद्यथा सचन्द्रे मेषे सूर्यनवांशस्तद्दोषोऽभिहितो यज्ञोपवीतप्रकरणे. तदा तत्कृतदोषो नश्यति । उक्तञ्च संहिताप्रदीपे "सचन्द्रराशेरशुभोनवांशः प्रोक्तः सपापोऽपि विलग्नसंस्थः । त्रिकोणकेन्द्रेषु गुरुः सितो वा यदा तदाऽसावशुभोऽपि शस्तः पी०धा० ।

अथ बहुविधदोषापवादः"केन्द्रे कोणे जीव आये रवौ वा लग्ने चन्द्रे वा पि वर्गोत्तमे वा । सर्वे दोषानाशमायान्ति चन्द्रे लाभे तद्वद्दुर्मुहूर्तांशदोषाः" मु०चि० । "केन्द्रं प्रसिद्धं कोणं नवपञ्चमं तत्र च जीवो गुरुः स्यात्तदा सर्वे दोषानाशमायन्ति उपलक्षणत्वाद्बुधशुक्रावपि । यदाह नारदः 'उक्तानुक्ताश्च ये दोषास्तान्निहन्ति बली गुरुः केन्द्रसंस्थः सितोवापि पन्नगान् गरुड़ो यथेति" सितो बुधस्याप्युपलक्षकः । उक्तञ्च कश्यपेन "काव्ये गुरौ वा सौम्ये वा यदा केन्द्रत्रिकोणगे । नाशं यान्त्यखिलादोषाः पापानीव हरिस्मृतेरिति" तत्रापि लग्नाख्यकेन्द्रस्यातिबलत्वात्तत्र स्थितो जीवः सर्वारिष्टहरः तदुक्तं वसिष्ठेन "कुनवांश